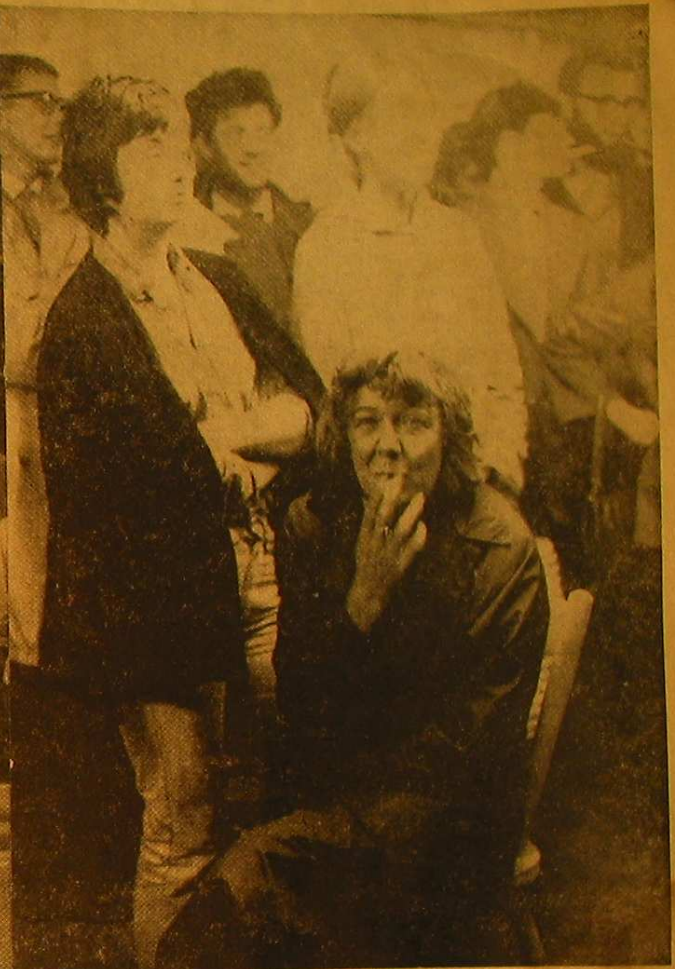

R. J. G. loopt met zijn marihuana-stick

Wachten op de opening van een expositie

Tanja, de moeder van het Leidseplein.

De revolutie broeit

Als Fons nog geleefd had, zou hij het hebben begrepen. Fons zou hebben gezegd: „Alles hoort erbij, je kan het zo gek niet bedenken of het hoort

nog aan het Rembrandtplein onder de vlag „Centrum voor gedachtenwisseling“.

Haentjes Dekker is een houvast, al vele jaren elke vrijdagavond achter de groene schutting van Raamstraat 16A,

rondtoopt met zijn veroverde scalpen, zo marcheert de generaal met zijn medajes en lintjes.“

Er vallen rondom wat atonale woorden als animalisme, totemisme, antropomorfisch..... En dan komt de ge-

wezige christenen wordt het nu tijd om op de bres te springen. „Jij zei straks geveedee. En als je dat zegt, geloof je toch op jouw manier in God.“

Maan begrin me toch.

sympathieke schilder, zei toen: „Wij zien hier op het Plein van de Kerk nooit iets anders dan de Strijdkreet van het Leger des Heils. Waarom komt er nooit iemand bij ons?“ En die kapelaan, die zich werkelijk geen artist voelde, die al vrij veel grijze haren heeft, zoals zoveel kapelaans, deze kapelaan peinsde ook: Waarom komt de Kerk niet op het Plein? Hij is daarna vele malen teruggekeerd, struikelend over de onverkochte schilderijen en de vrijende duo's. Om zijn Noordhollandse oprechtheid was hij meteen „in“. Hij ging abtswisselend „Willen“ of „schafte“ heten. Hij leerde er koffie zetten, gek van niet-gek onderscheiden. Waarschijnlijk is hij de enige Nederlandse kapelaan die weet dat je marihuana uit jam-potjes kunt roken, want in die bezigheid liet men zich niet altijd storen als hij er over de vloer was. Tusschen van zoveel kwellende onrust en zoveel anstellerij zat hij er met zijn zwarte pak. En hij vertelde uit het Eerste de vrop wie het wilde horen.

Als Fons nog geleefd had, zou hij het hebben begrepen. Fons zou hebben gezegd: „Alles hoort erbij, je kan het zo gek niet bedenken of het hoort erbij.“ Met zijn verre blik zou hij moeiteloos de link hebben gelegd tussen het duizendblad-orakel bij I Tsing en de laatste der Spartakisten. Hij zou Malle Gerrit, die zo reddeels verslaafd ether snuift, even groothertig hebben omarmd als de eenzige Dirk. Fons zou helemaal niet verbaasd zijn geweest als hij gehoord had van die meisjes die sigaretten bedelden om ze in de gracht te gooien.

Leg nu maar eens uit wat de ene revolutionair met de andere te maken heeft. Er zijn zeker een paar honderd gedruktte revolutionairen in Amsterdam, meer of minder overhoop met de ordelijke samenleving; meer of minder geschikt, dat ook. Af en toe verslijnt er een achter de tralies. Niet zwaar omdat hij, of zij, op het Plein een pistool heeft leeggeschoten, maar wegens een platendiefstal, of wegens marihuana. Dat zijn nogal stomme dingen voor overtuigde revolutionairen. Maar niet altijd, want er is bijvoorbeeld een Spartakist die steelt uit principe, „omdat volgens Marx al het bestaande gemeenschappelijk bezit is.“ Je moet natuurlijk van marxistische zaken dogma's maken, want je kunt toch ook wel gewoon een tientje lenen en nooit teruggeven, zoals de praktijk is bij de meeste andere revolutionairen van het Leidseplein.

Ja, een jaar of vijf geleden is Fons hoerbehaard gestorven. Hij was een zadelmaker uit de Wagenstraat, een man met een decimeter ontwikkeling, maar met een kilometer visie. Zijn dochter was getrouwd met Schmink. En diezelfde Schmink was evangelisator van zijn vak. Met zijn vrouw, en een viool en een orgeltje, en ontgetwijfeld ook met een hond, al herinnert niemand zich dat meer, zing hij de boer op om te trekken. Vandaag zijn schoonzoon kwam Fons in dat zeepkisten-werk. Hem vond te meestal in de Dapperstraat — dat is nu al weer zo'n jaar of 45 geleden. In een zaaltje hield hij inleidingen met discussies. Altijd en eenwig liep dat uit op bekvechten met socialistische en anarchisten. Christenen waren er ook wel bij, maar ondanks of dank zij dat werden vaak de meest bizarre extremiteten uitgekraamd. Dat kom Fons niks schelen. Hij zei altijd: „Uit de uitersten komt de waarheid te voorschijn. Alles hoort erbij.“ Matschudding, zoals een intens doorleefde Mokumse „knoepartij“ toen heette, matschudding was een obligate finale van de zo mooi begonnen avondjes van Fons. Na elke behoorlijke heibel moest Fons weer naar een ander zaaltje omzien, zodat hij de hele stad is doorroevend met zijn „Comité tot Verdieping van het Volksbewustzijn.“

De erfenis van Fons (niemand weet zijn voornaam) is terecht gekomen in de Raamstraat, net achter het Leidseplein. Daar regeert nu Haentjes Dekker in een kerkachtig, oud gymnastieklokaal, onder de spreuk „Wie zant zal oogtien“. De edele naam van vroeger is veranderd in „Sociaal-religieuze discussiegroep Amsterdam“. Een stuk schisma huist

nog aan het Rembrandtplein onder de vlag „Centrum voor gedachtenwisseling“.

Haentjes Dekker is een hovast, al vele jaren elke vrijdagavond achter de groene schutting van Raamstraat 16A. In het kaleidoscopische gezelschap van de Amsterdamse revolutionairen is hovast schaars. Dat is bijvoorbeeld de zwakte van de Spartakisten, die geen leider hebben en alleen als collectiviteit optreden. Zo veragderen door gaans in Oud-West, nog altijd bij het onbenedeeld schijnsel van Marx, Hegel en Rosa Luxemburg. Elke wilde staking steunen zij, met hun pamfletten en met het inzamen van geld. Ze zeggen met een man of twintig is zijn, en in ieder geval komen er regelmatig een aantal bij Haentjes Dekker infiltreren om de debatten naar hun hand te zetten.

Het zijn geoevende leden, want terwijl andere sprekers als bilien zoomen om onuitputtelijkheden als bijvoorbeeld primitivisme en evolutie, komen zij met de mokerslagen. „De militairen zijn de nakomelingen van de koppersnellers. Zoals de koppersneller trots

Het psycho-chemische middel LSD

ronddoopt met zijn veroverde scalpen, zo marcheert de generaal met zijn medaillen en lintjes.“

Er vallen rondom wat atonale woorden als animalisme, teleonisme, antropomorfisch... En dan komt de getrainde spreker met: „De mens denkt aan alles eigenschappen toe. De kraan loopt zegt de mens. Dat is animalisme.“

Stem uit de zaal: „Zo is het.“ Grote kans dat het Albers is, de volle en ook als zodanig herkenbare neef van de Duitse filmacteur Hans Albers. En Dirk van Hattem, die op latere leeftijd Sinterklaasrijmen is gaan schrijven, komt terloops over hen met: „Hou toch er loodzwaar overheen met...“ Het overgebleven oog kniploopt hij contrasterend om de debatten naar hun hand te zetten.

De getrainde spreker wil dan langzamerhand in de hogere versnelling komen en zegt wetenschappelijk: „Het is niet te onbetwist dat de mens nu toe aan hetgen de grote denkers Kant, Hegel en Spinoza hebben geschreven.“

Voor een van de onvermijdelijk aan-

wezige christen... „Jij hebt niet om op te geveede. En als je dat zegt, geloof je toch op jouw manier in God.“

Replik: „Man begrijp me toch. Dat zeg ik bij wijze van spreken. Ik zeg ook wel eens: goot het over een andere weg, maar dat betekent nog niet dat ik zeeman ben.“ Omiddel-ijk aangeslagen trekt de christen zijn vingers van de lippen en zegt: „Ik doe al zestig jaar mee aan de revolutie, maar d'r is nog niks van gekomen. (Tegen zijn buurman:) Kom mee. Joop, gaan we een partijtje biljarten.“

Haentjes Dekker formuleert als doelstelling van de groep: „Het moet af in de Raamstraat behalve van anarchisten, atheïsten en theosofen soms ook zulke exotische gelovigen als Soeff's, Bahais, Mazdaznan-anhangers, leden van de alles samenvattende Boedersheidsfederatie (ook wel religieuze overbrugging genoemd), Zen-Boeddhisten en Roelzuiters, zodat de onenigheid gemakkelijk gehandhaafd kan blijven. Bovendien is het moeilijk te zeggen wat de ongeschikt verklaarde onderwijzer De Vries met zijn piepende stem predikt. Het klinkt soms geniaal. De havenarbeider die probeert schrijven te worden om zich „te onttrekken aan de klauwen van het kapitalisme“ kan met zijn mening ook vele kanten op. En vlak Haentjes Dekker — in het bezit van één penis en één bruin oog — ook niet uit. Hij betitelt zich als „Zen-christelijk anarchist.“

Indertijd heeft hij de ideeën van Lou verkondigd, maar dat is voorbij. Hij heeft intussen de Dertde Kennis van Spinoza verze-zenlijkt, zegt hij. Op reis in Frankrijk heeft hij het overrompende woord „dat bergen verzet“ gehoord. Maar hij kan het niet spreken. Enkele jaren terug is hij met walmende flambouwen naar de Nieuwe Kerk opgetrokken om te protesteren tegen het kerkelijk protestantisme.

Zolang dit alles in de steer van Hyde Park blijft, maakt niemand zich er erg druk om. En dat is met de langere revolutionairen van het Leidseplein anders. Met hun lawaai, hun sex, hun waarhooide publieftit en hun marihuana zijn deze „hippers“ kennelijk veel moeilijker te aanvaarden. Van huis weggevoerd jongens en meisjes, losse-geplante jeugd, niksend aanhangsel van het artistendom, dat wordt ze aange-veven, maar revolve wordt hun niet gekund. Met de oudere revolutionairen hebben ze de onvrede gemeen, de verdraagzaamheid en het famlieke zoeken naar „het?“. Ze zweerven in een grote kring huiten de gepatenteerde zulen van onze maatschappij.

Ze zijn voor zichzelf op de vlucht, zegt iemand. Ze vluchten naar Ban de bom-optochten, magische krottempel-jes, naar klodderige exposities, jazz and poetry-avondjes en buitensissige of demonstratieve debatten. Hun lot, hun onrust heeft hen tot een groep ge-maakt waar de vriendschap sterk leeft. Een groot aantal van hen vormde een paar jaar geleden nog de horde van Plein-noezems, maar de overlevenden beginnen nu vreedse tekenen van vol-verlies te tonen, overigens zonder verlies van meer puberale exaltaties. In die groep kun je niet gauw voor-geschikt, misdadig of sociaal ver-sien worden, ook al maak je de indruk, goed old Nicolaas Kroese bijvoorbeeld, die met zijn krampige getallenleer uit het atomuilloper, de schijn geeft als apostel een geweseld orlogter, of dat je zijn woord ernstig aangehoord. „Kroese is niet gek“ leet de pientere Ingrid Valerius — tegenwoordig hard-werkend balletsterre bij Albert Mol — uit. „Hij heeft achter in zijn tuin

www.iiss.nl/grootveld/

„ZO IS HET“, roept de volle neef van de Duitse Hans Albers

een mimosa laten groeien; onder een stukje plastic, maar verder toch open en bloot tegen weer en wind. Iemand, die zo goed met de natuur kan om-gaan, is niet gek.“ Toch durft nie-mand te beweren dat hij iets begrijpt van Kroese's schriften. Er zijn ook andere getallenleren, o.a. een van „Johnny de Zelf-kicker“. Maar ook deze Johnny, die zichzelf zonder de „kick“ van alcohol of iets anders in een roes van profetieën kan storten, wordt niet voor idioot versleten. Het is immers gewoon zich op gezette tijden zo ongewoon mogelijk te gedragen, om zich op een „happening“ (te vertalen als „lekenspel van beatnik-achtigen“) tot in het absurde uit te leven.

„De kick van gewone dingen goed doen, die hebben ze niet“, glimlacht Tanja van der Geest goedgij. „Ze zijn zo ontzettend met zichzelf bezig. Ze zijn allemaal goden, enorme goden. En ze hebben het zo slecht getroffen. Ruze met vader en moeder, of ge-scheiden ouders, schildertijen die niet verkocht worden, gedichten die nie-mand uitgeeft, geen rust en een ont-zettend verlangen om uit de rotzooi van deze wereld te komen.“

Tanja van der Geest is vaak „de moeder van het Leidseplein“, ge-noemd. Temidden van al die zwer-vende groepjes, die altijd bewe-gende groep is ook zij zo'n hovast. Bij haar aan de Leidsekade is meestal wat te eten en te drinken. En als je Plein-noezems, maar de overlevenden beginnen nu vreedse tekenen van vol-verlies te tonen, overigens zonder verlies van meer puberale exaltaties. In die groep kun je niet gauw voor-geschikt, misdadig of sociaal ver-sien worden, ook al maak je de indruk, goed old Nicolaas Kroese bijvoorbeeld, die met zijn krampige getallenleer uit het atomuilloper, de schijn geeft als apostel een geweseld orlogter, of dat je zijn woord ernstig aangehoord. „Kroese is niet gek“ leet de pientere Ingrid Valerius — tegenwoordig hard-werkend balletsterre bij Albert Mol — uit. „Hij heeft achter in zijn tuin

overkroonde schildertijen en de vriede duof. Om zijn Noordvlaandse oprechtheid was hij meteen „in“. Hij ging afwisselend „Willem“ of „schat-tel“ heten. Hij leerde er koffie zetten, schijnlijk is hij de enige Nederlandse kapelaan die vrede met de marihuana uit jam-potjes kunt roken want in die bezigheid liet men zich niet altijd sto-ren als hij er over de vloer was. Te-midden van zoveel kwellende onrust en zoveel anastelend zit hij er met zijn zwarte pak. En hij vertelde uit het Evangelie voor wie het wilde horen. Hij ondervond een aandachtiger en hef-tiger meeleven dan ooit op de preek-stoel.

Want op het Plein is Christus „ge-weldig in“. Men kan horen beweren dat Christus altijd „in“ is geweest, maar de laatste tijd begint het zelfs op te vallen. Men vindt vele revolu-tionairen met een Nieuw Testament op zak.

Enkele jaren terug heeft ook het Boeddhisme via snobs en onstuiterbare waarheidszoekers zijn intrede in het milie-gedtan. Nu kruidt hij ook de ernstigste en deskundigste gesprekken: „Boedha zegt...“ De cultiverende praktijken van Yoga Nanda worden soms bij wijze van modieuze gril, soms vol belangstelling beoefend. En in vele hande kan men het oude Chinese orakelboek I Tsing (uit Confucius tijd) vinden. Er wordt over gemediteerd. Met poker-achtig gegochel van dunne twijgjes laat men zich de hoofdstukken wijzen, waarin het orakel vol Chinese geheimzinnigheid zijn raadgevingen en voorspellingen geeft.

Orakeltaal, magie, het Evangelie met zijn wonderen en zijn heilsboodschap, is dat nou wat men zoekt? Hoe ver-gaderen die zich nu met de jacht naar uitzinnigheden, met de losbandigheid en de afkerigheid van al het maatschap-pelijke? Wordt er misschien nog een rangorde onderkend in de ongelooft-

Door Henk Suër met foto's van Guus de Jong

waardige anti-rook-séances van de (ook aan publieftit) verslaafde R. J. G. en het mediteren bij Boedha.“

Tanja van der Geest is ook niet goed in staat om daar iets van uit te leggen. „Jonge mensen doen de dingen bijna altijd in omgekeerde volgorde en dan overdrijven ze, ook nog graag omdat ze met zichzelf omhoog zitten. Toch is het de kunst om gewoon te doen. Doe gewoon, dan gaat het vanzelf swingen.“

Maar waarom doen ze op het Plein bij voorkeur zo uniform excentriek? Waarom is iedereen angstig voor zichzelf op de vlucht?

Een meisje gaat daar bloedserius op in. „Straks zitten wij in een betonnen wereld.“ zegt zij. „Alles wist erop. Maar waarom gaat iedereen door alsof er niets aan de hand is? Wij voelen niets voor die betonnen wereld. Daarom doen wij niet mee.“

EX-ONDERWIJZER DE VRIES ...soms geniaal...

HAENTJES DEKKER ...Zen-christelijk anarchist...

DIRK VAN HATTEM ...bejaard rijmen...

DE MUITERS VAN MOKUM

Dit is een verhaal over mensen die er anders over denken

Robert Jasper Grootveld, de hoogpriester van de anti-rook cultus en 'markelaar van de democratie' volgens Carmiggelt, rookt zelf als een schoorsteen.

AMSTERDAM, je bent een rare stad. Mooi, maar raar. Voor al wie komt, toon je je van je beste zijde. Je Kalverstraat en het Rokin, de Leidsestraat en de Reguliersbreestraat wettigen met de mooiste winkelstraten van Parijs, Londen en Madrid. Je contouren van gevels en torens zijn onvergetelijk. Maar je bent als een mooie vrouw: niemand zal je ooit helemaal begripen. Misschien is dat de reden waarom er zoveel mensen van houden. „Waar ik me wend of keer, er is maar één groot Mokum!“ Ach, dat liedje heeft helemaal gelijk. Je blijft namelijk zoeken naar dat mysterie van Amsterdam. Als ik in de vroege ochtend langs de grachten loop en zie hoe duizenden brave, lieve mensen zich op hun fietsen naar het werk spoeden, dan denk ik soms dat ik Amsterdam ken. Als ik op de avond van diezelfde dag over het Leidseplein loop en de mensen bekijk die er dan nog rondlopen, voel ik me een vreemde. Mooie, rare stad, Amsterdam. En dan heb je er nog geen besef van, wat er zich achter de ramen en deuren van die stad afspeelt. Bijna een miljoen mensen wonen er. Netje, nare, gewone en ongewone mensen. Over die laatste zal U op deze bladzijden kunnen lezen. In de huizen rond het Leidseplein wonen ze en ze passen in de omgeving als de bomen bij de grachten. Het plein is het magische centrum waar alle wonderlijke mensen en alle wonderlijke ideeën samen komen. Je zou de sfeer moeten kennen om te beseffen dat ze hier helemaal thuis horen; om te begripen waarom niemand ze met de vinger nawijst. De goede toon op het Plein vereist dat iedereen zichzelf moet blijven en dat niets lachwekkends is. Natuurlijk, als buitenstaander moet je er even aan wennen, maar op den duur ga je die instelling waarderen. Het is een van de dingen waarom je van Amsterdam gaat houden. Is het wonder dat er in dit milieu mensen opduiken met de meest vreemde

Boven: „Ik zeg niet dat ik God ben, ik ben het.“ zegt Lou, de voormalige pallingbeer, die via de band spreekt. „We maken ons ergens koud voor of warm, draalen om onze eigen darm.“ moraliseert ome Dirk van Hattum.

Er zijn vele muiters in het goede oude Mokum. Mensen die tegen iets of mensen die tegen alles zijn. Rondom het Leidseplein zijn ze te vinden in de cafés en oude huizen waar iedereen doet en denkt wat hij wil. Laat REVUE ze eens aan U voorstellen.

ideeën? Zij krijgen alle kans om hun gedachten te verspreiden. Men luistert. Men waardeert of haalt de schouders op. De prefect van de illusie kan ongestoord voortprediken. Het is inmiddels druk geworden op het Plein, want er blijken vele profeten te zijn: Nicolaas Kroeze (die zich tegenwoordig Nicolaas noemt, vanwege zijn verwantschap met Pythagoras) verkondigt er zijn totale omschikeling van godsdienst en wetenschap. Robert Jasper Grootveld houdt in zijn K-tempe! de anti-rook erediens! en damp! er intussen zelf lustig op los. Ome Dirk van Hattum rijmt moraliserend voort en Haantjes Dekker tracht al sinds jaren 't anarchisme in goede banen te leiden. Over deze mensen gaat het verhaal van J. Grootever. Niet om ze te beledigen, want iedereen doet maar waar hij zin in heeft. Maar om U een kijkje te geven in de verborgenheden van Amsterdam. Een verhaal dus over de uitzonderingen. Een verhaal over mensen die er anders over denken dan U en ik. Mooie stad, Amsterdam. Moot, maar raar...

HET zou me spijten als U dit artikel niet met plezier las. Daar is het niet voor geschreven en daar is het onderwerp ook niet naar: de verborgenheden van Amsterdam, maar dan de echte. Ditmaal geen liegigheidjes als romantische hotjes voor oude dames, en evenmin zogenaamde onthullingen over Leidsepleinjoude. Dat is al dikwijls vertoond, het is kinderspel, en bovendien niet werkelijk verborgen. Deze keer gaat het over mensen die veelal geen prijs stellen op uw belangstelling, of nog sterker, die U kunnen missen als kiespijn: En daarom zal ik namen noemen. Een venster dat tot diep in de nacht verlicht blijft, is dat van Jack Feenstra, woonachtig aan een parkje in oud-Zuid. Verscheidene keren kwam hij door revolutionaire gedragingen in het nieuws. Zo gaf hij in 1960 het tijdschriftje „Dirtdom“ uit, waarin de mensen onder meer lezen: „Als de arbeiders te lui zijn om te werken, krijgen ze van Sociale Zaken; een televisie-

Boven: Het bord van Louie LEXING, 20a in de Luitje Leidsebuurstrat is het toevoeltoord voor de ontgheemden van het Leidseplein. Onder: Arie Vink (rechts), de strijder tegen het anrecht, richt van blad op waarin iedereen alles kan schrijven wat hij wil. Links Kroeze.

DE PROFETEN VAN DE ILLUSIES PREKEN ONGESTOORD VOORT OP HET PLEIN

www.iisg.nl/grootveld/

toeset komt er wel van de kinderbuslag, een brommer van de WW en als ze 65 zijn, krigen ze ook nog AOW. Dat zulke verzorgde mensen al en toe werken, begrijp je gewoonweg niet. Het zou beter zijn als al deze voorzieningen in de kortst mogelijke tijd werden afgeschaft.

De lezers hebben er destijds wat om geglimlacht, maar een jaar later verging ze het lachen, toen Jack Feenstra de Monarchistische Unie oprichtte, die de Eerste en Tweede Kamer (dus eigenlijk de democratie) om zeep wilde brengen. Kort daarna volgde zijn Nationale Partij Nederland die onder meer wenste dat de BB'ers met gummiastokken en revolvers mochten rondlopen... en eindelijk kregen de kranten en de televisie in de gaten dat het niet om een grapje, maar om bloedige ernst ging. Zoveel belangstelling ineens was de heer Feenstra echter nog niet welkom, want zijn beweging was nog niet stevig genoeg om de stormen van protest en verantwoordelijkheid te kunnen bieden. De leider trok zich terug in zijn schuilhoek en liet de mensen denken dat hij was afgedinsd om nooit meer terug te komen.

Wie het lukte de leeuw in zijn hol op te zoeken, merkte echter dat er weer iets op til is. Met een opgewekte glimlach zegt hij dat steeds meer jongeren met revolutionaire denkbeelden de weg naar zijn huis weten te vinden. „Ja, het begint nu te gisten in Amsterdam en er kan een grote golf worden geslagen, vandaag misschien nog niet, maar morgen of overmorgen wel,” zegt hij. „De schilders Armando en Jan Cremer hebben zich al met ploertendoders op het Binnenhof laten fotograferen, wat ik overigens dom van ze vind. Het is nog niet de tijd om aandacht te trekken.”

„Maar u hebt Uzelf laten fotograferen met een geweer!”

Feenstra begint te lachen en schudt zijn manen. „De mensen geloven het toch niet, ze denken dat in Nederland niets kan gebeuren.” *Uw herenarrat aan wat een Amsterdamse hoofd-...* *Deen heeft in april 1969 na de rebellies op de doorgang... zal er in deze stad over vijf jaar... een ware trotse mens... Daarvoor is nodig dat de onverschilligheids niet in het wilde weg... maar wat schreeuwen, doch samenwerken. Welnu de laatste tijd beginnen de revolutie-... makers elkaar te vinden, het eerste gerommel van het naderend onweer is al vernomen. Ik zou man en paard noemen Goed dan.* Het eerste teken aan de wand verscheen op 10 augustus 1962, Prinsengracht 148, Leiders: Nicolaas Kroeze en Robert Jasper Grootveld.

Brandstichting

Nicolaas Kroeze staat bekend als een revolutionair van de oude stempel, iemand die met vreemde stelsels goochelt waarvan haast niemand iets begrijpt, zodat men hem versigt voor een goetmoedige zonderling. Maar al geeft hij zich nog zoveel moeite om praktisch en wereldvreemd te lijken, de plenterheid straalt uit zijn ogen... en blijkt uit wat hij doet. Hij is immers samengegaan met de jonge Jasper Grootveld, van beroep glazenwasser, wonende Lange Leidsedwarsstraat. Al jaren heeft Jasper een zekere bekendheid door het overschilderen van sigarettenreclames met een grote K van Kanker. Begin 1962 stichtte hij aan het Leidseplein een anti-rooktempel, maar dat het niet in de eerste plaats tegen sigaretten ging, bewijst al het feit dat hij zelf rookt als een schoorsteen. In april van hetzelfde jaar toen meer sensatiezoekers dan ware opstandelingen naar de „tempel” bleken te strömen, wilde hij er van af, het gebouw ging in brand, waarna niemand meer toegang kreeg.

Nu zou ik een paar dingen graag willen weten. Wie heeft de inrichting van die anti-rooktempel betaald? Een glazenwasser kon dat niet opbrengen, zelfs niet als hij geld toegestopt kreeg van reclamebureaus opdat hij tenminste met zijn kornduiven van de aanplakbiljetten zou afbliven. Wie was eigenaar van het gebouw? Hij moet een vermogend man zijn geweest, want de grond aan het Leidseplein wordt met goud betaald. Maar ik heb nog iets merkwaardigers. Zoals ik al gezegd heb, werd de anti-rooktempel in april 1962 in brand gestoken. Welnu, dit is een schijnbrand geweest, een doorgestoken kaart.

Een niet van naam bekende rangpedagoog oefent kraak op straat om zijn stem wat los te maken.

de groep is voor driekwart nog volmaakt op orde... Er staan wat vriendelijke bedrjffjes en in de namiddag wandelt mevrouw Vermeersch er met een echte Langeroe... grappiker en knusser kan het niet. Komt U op vrijdagavond, dan zal niemand U verhinderen het zaaltje binnen te gaan, waar de opstandelingen blyven komen; maar U gaat er niet binnen omdat de mannen bij de ingang gewoon op leden van een kaartclub of buurtvereniging lijken. Deze „club van revolutionairen” is al vele jaren oud. Men vertelt dat hij voor de oorlog is gesticht door een vermogend man die dacht: als de revolutiemakers eens per week de kans krijgen om links uit te praten, zullen zij het bij woorden laten en niet tot daden overgaan. Een goede gedachte, die goed gewerkt

er altijd nog talloze afleidingsmanoeuvres. Er is echter nog een reden waarom de rooktempel werd aangestoken. Evenals bij de partij van Jack Feenstra was meer lawaai veroorzaakt dan men had gewild: aan kranteartikelen had men niets, er moest revolutie komen. Op 10 augustus 1962 is dat woord voor het eerst openlijk uitgesproken. Op die dag werd aan de Prinsengracht een tentoonstelling geopend van zogeheten anti-rookschilderijen. Onder de vele tientallen aanwezigen zag men Nicolaas Kroeze en Jasper Grootveld. Jack Feenstra vond het beter, verstek te laten gaan, al zal hij wel iemand hebben gestuurd om aan te tekenen welke mensen erbil waren. Tijdens de opening zei Kroeze tegen Jasper: „Nu moet jij zeggen wanneer de revolutie gaat beginnen.” Toen Jasper merkte dat de omstanders die woorden hadden opgevangen, weigerde hij kortweg, maar de onrust had al te veel om zich heen gegrepen: iedereen hield zijn mond en keek naar het tweetal. Daarop redde Kroeze de situatie door een revolutiespraak te houden op zijn manier, dat wil zeggen vol geleerde termen en vol grapjes, en tenslotte zo on-samenhangend, dat die mensen erdoorheen gingen praten en niet meer dachten aan de aanleiding.

Club van revolutionairen

De Nederlandse revolutionairen blijven altijd buiten schot doordat zij niet opvallen. Zij dragen geen maskers, sluipen niet bij nacht en ontij met een dolk tussen de tanden rond en hollen ook niet weg wanneer je over hun werkzaamheden begint. Door die gemoedelijkheid denkt iedereen dat zij helemaal niet zo revolutionair zijn, en dat moeten ze juist hebben. Wil U een vergadering van opserwie mensen meemaken, dan moet U niet om middernacht in duistere sloppen gaan zoeken, maar het gezelligste zaaltje in de knetterigste straat van Amsterdam binnenwandelen, de Raamstraat. Er staan wat vriendelijke bedrjffjes en in de namiddag wandelt mevrouw Vermeersch er met een echte Langeroe... grappiker en knusser kan het niet. Komt U op vrijdagavond, dan zal niemand U verhinderen het zaaltje binnen te gaan, waar de opstandelingen blyven komen; maar U gaat er niet binnen omdat de mannen bij de ingang gewoon op leden van een kaartclub of buurtvereniging lijken. Deze „club van revolutionairen” is al vele jaren oud. Men vertelt dat hij voor de oorlog is gesticht door een vermogend man die dacht: als de revolutiemakers eens per week de kans krijgen om links uit te praten, zullen zij het bij woorden laten en niet tot daden overgaan. Een goede gedachte, die goed gewerkt

Fred Wessel, hier in gezelschap van Robert Jasper, opende een Afrikaanse Drukstoer, waar je allerlei fetschen kon kopen. Ter verhoging van de (ernstige) pret had hij zichzelf een passende verandering toegebracht.

heeft. Vele jaren achtereen trad iedere vrijdag een spreker op die een gedachtenwisseling uitloste, waarbij het in de regel hard tegen hard ging. Maar juist de laatste tijd is daar iets gaan veranderen. In de zomer van 1963 kwam er onenigheid doordat een groep van ongeveer twintig mensen te onrustig werd. Het bleek nodig de club van revolutionairen te splitsen, het stillere gedeelte vergaderde voortaan in een zaal aan het Rembrandtplein en de „echte” revolutiemensen hadden nu in de Raamstraat het rijk alleen. Het tweede teken aan de wand.

De vergaderingen staan onder leiding van de heer Haentjes Dekker, hoofdrolspeler in de geschiedenis van Lou de Palingboer. Een vaste

bezoeker en spreker bij deze bijeenkomsten is Nicolaas Kroeze, maar ook Jasper Grootveld weet de weg te vinden. Een ding is gelukkig: zowel Kroeze als Grootveld zijn nogal romantisch aangelegd. De eerste meent Amsterdam van radio-actieve besmetting te kunnen redden door van toren naar toren gouden draden te spannen; dat klinkt ook alweer zo gek, maar half Amsterdam weet het, en het staat in Kroeze's pamfletten te lezen. En Jasper Grootveld heeft een sterke neiging naar praatzieke fantasterij. Urenlang kan hij bij een bedrijf dat theaterkleding verhuurt, naar binnen staan gluren om in gedachten kostums voor de omwenteling uit te zoeken. Het is alleen jammer dat

mensen die beter moesten weten, zich op die romantische aanpak blind staren en zeggen „op die manier wordt het toch niets”. Zij vergeten de aanhang die Kroeze, Grootveld en Feenstra onder zeer rumoerige jongeren hebben. Zij vergeten dat de revolutionairen elkaar in de laatste twee jaar hebben gevonden. Zij vergeten dat de termijn van vijf jaar bijna om is. Een enkele maal hoort men nog met schrik in de stem spreken over een café in de Pijp, namelijk De Pijpenla. Maar die angst hoort thuis in de tijd dat de Pijp nog schuilplaats was van de duisterste elementen van de grote bejaarde revolutionair die ik er eens heb ontmoet, maakt geen herrie meer: hij heeft al jaren AOW.

Spoerri

Aan de Amstel bij het Waterlooplein staat een huis dat eruit ziet als een boekwinkeltje; vroeger stond er „Antiquariaat” op het raam, nu alleen nog „Anti”. Wie er binnengaat kan inderdaad tweedehands boeken kopen, maar daar is het de eigenaar Ruud Peereboom niet om begonnen. Ook hij is revolutionair, zij het volstrekt niet in 't politieke. Met een zekere revolutie, voorbereid door Jan Cremer, die trouwens ook een boek schreef dat binnenkort verschijnt en als revolutiemaniest kan worden beschouwd. Een aardig plannetje van Schippers en Peereboom is, om aan de Amstel een feestdiner te geven ter ere van de Franse „kunstenaar” Spoerri. Het is de bedoeling dat de heer Spoerri terstond na het diner de botjes, graten, restjes mosterd enzovoorts verzamelt, en er op staande voet een schilder- en knutselstuk van samenstelt! Volmaakt dwaas is het plan om in het zaaltje onder het Anti-huis een tentoonstelling „De Toeschouwer” te organiseren. Men wil er grote affiches van maken... eerste toeschouwer die zich... de tentoonstelling aanmeldt, in de kelderzaal opsluiten, zolang de tentoonstelling duurt. Die ene toeschouwer is dan de tentoonstelling... U ziet, aan de Amstel beschouwt men de revolutie gedeeltematig nog als een spel. Ik twijfel er echter niet aan dat Nicolaas Kroeze en de „club van revolutionairen” het beste met de mensheid voorhebben. Een roerige stad als Amsterdam altijd geweest is, werkt evenwel als een magnet op duizenden herrieschoppers van wier goede bedoelingen ik volstrekt niet overtuigd ben. Daarom was het helaas nodig deze bladzijden te schrijven.

J. GROOTEVEER

Nicolaas Kroeze nodigde de Parijse Don Quichotte van de Glimlach Aquilari naar Amsterdam. De Fransman legt hier een krans voor de vrede.

Alles kan in A'dam, zelfs een ommetje maken met een kangoeroe. Dat wordt dagelijks bevestigd. Wat maakt het uit of het 'n hondje of een kangoeroe is?

Feenstra wil orde scheppen in de geleerden der ordelozen. Het anarchisme, dat uitgestorven leek, wordt door hem en de zijnen nieuw leven ingeblazen.

Haentjes Dekker leidt de vergadering der anarchisten. Eigenlijk is hij een huisvijfendomein, maar tijdens de avonduren komen zijn illusies los.

„Broedjes-Bennie” Prent, broodjesverkoper in cafés, droomt ervan stansman te worden in de film. Zijn krachtige spieren mogen gezien worden.